

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu

דרשו ד' ועוזו

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום רביעי י"א ניסן תשפ"א | דף היומי בבלי: שקלים ג | דף הכולל: פסחים צא.
דף היומי בהלכה: מסעיף ח' עד תחילת סימן תקס"ט.
מוסר: שם עולם - וגם על עיקר' עד פרק י"ג.
קנין חכמה הלימוד השבועי: 'ארבעה ועשרים דברים' עד 'ואמרו רז"ל שאין התשובה'

להצטרפות לקבלת הפותח בכל יום במייל: dirshu@dirshu.co.il

ראש הישיבה הגיע לתלמידו בחלום: אני חייב לך סוכריה מלפני 15 שנה... | ההכנות לפסח במחנה 'דכאו' - מסמך היסטורי מרטיט | "קיבלתי טלפון מהיצר הרע בכבודו ובעצמו" | מה שקרצוף יכול לחולל... | 2111

הסיפור היומי

לפתע פתח היהודי את עיניו והתיישב במיטה כאילו לא אירע דבר... לתדהמת בנו סיפר, כי זה עתה נגלה אליו הגה"צ ר' שרגא פייבל ואמר לו כי קיבל רשות מב"ד של מעלה לפרוע לו את ה'חוב' של אותה סוכריה...

כולם קיבלו סוכריה ואתה לא? - אל תשאל על זה 'מה נשתנה?'

הגאון רבי פישל שליט"א, כי זכרון המעשה עלה כנגד עיניו ואכן הוא השיך לענייננו.

ומיד התקשר ופתח וסיפר, כי בשעה שהחל הגה"צ רבי שרגא פייבל מענדלאוויטש זצ"ל להקים עולה של תורה באמריקא בפתיחת מוסדות תורה ודעת, קיבץ ילדים אל ה'תלמוד תורה', והנה בסמיכות לר' שרגא פייבל דרו משפחה יהודית אשר בעבר היו יראים ושלמים, אך כאשר היגרו לאמריקא פרקו מעליהם עול תורה ומצוות ה". בין צאצאיהם היה ילד אשר היה רגיל לשחק עם בני גילו שומרי תורה, ו'בין השורות' מצא ר' שרגא פייבל הזדמנויות לדבר על לב הנער שכדאי לו ללמוד ב'חיידר' ויהיה לו טוב בזה ובבא, עד שנתרצה הילד והודיע להוריו שרוצה לעבור ללמוד בת"ת.

כמובן שניסו למנוע את 'רוע הגזירה' והסבירו לו כי לא ימצא שם מנוח ולא ייטב לו, אך הילד עמד על שלו ולא היה ברירה ביד ההורים אלא להסכים ל'דרישתו'...

מנהג נהג ר' שרגא פייבל לבוא בכל חודש לבחון את

סיפר המגיד הנודע פמ"מ הגה"ח רבי מנשה ישראל רייזמאן שליט"א. לפני כשנה, לאחר תחילת ה'מגפה', נערכה בארה"ב שמחת נישואין באופן מצומצם מאוד ובמתי מעט, והצטערה הכלה מאוד על השבתת שמחתה הגדולה ולא היתה יכולה להירגע בשום אופן, וככל שניסו לדבר אל ליבה - לא הועיל מאומה, עד שפנתה אם הכלה אל הגה"ח רבי פישל שעכטער שליט"א מגיד מישרים בעי"ת ניו יארק, וביקשה ממנו שיואיל לחזק את הכלה בדברים המתיישבים על הלב.

אמר לה כי עתה עומד הוא לשאת שיעור, ולאחר מכן יתקשר וידבר עימה.

ככלות השיעור חשב הגר"פ שעכטער במה יכול לחזק אותה ולא הצליח למצוא דברים ראויים המתיישבים על הלב, והתפלל לה' שיעזור לו ויכניס למוחו את המחשבות הנכונות שבהם יוכל להמציא מזור לבת ישראל כשרה שבורה ורצוצה.

תוך כדי דיבור נכנס אליו בנו, ושאל אותו מה היו פרטי המעשה שסיפרת לאחרונה אודות ה'צוקערל' (סוכריה)... אורו עיניו של

דרכים למקום, ואנו מאמינים בני מאמינים כי הכל לטובה, ועוד יבוא זמן בו נאמר בפה מלא אורך כי אנפת ב'...

וללמד על הכלל כולו יצא, כל חד וחד ב'סוכריות' שלו, בעת שכולם 'מקבלים סוכריות' ורק הוא לא מקבל... אל ישאל 'מה נשתנה' אלא ידע כי עוד יקבל את ה'סוכריה' באופן אחר השווה פי כמה וכמה.

סיפר מרא דעובדא מיקירי קרתא דירושלים המחזיק חנות לממכר בגדים, שלפני כשלוש חדשים נכנסה אשה אל החנות וקנתה 'סחורה' בשווי 1300 שקלים ונתנה את ה'קרעדיט כארד' (כרטיס אשראי) לחייב את ה'חשבון' שלה. כעבור כמה ימים התקשרו אליו מ'חברת האשראי' והודיעו כי אותה קונה אמרה להם שהיא מבטלת את ה'עיסקה' מאחר שלא קיבלה את ה'סחורה' לידיה (כמובן שהיה זה שקר גמור).

ניסה ליצור קשר עימה לדעת מה זה ועל מה זה ולתבוע אותה שתשלם את חובה, ובתחילה אמרה כי בעלה הוא זה שביטל את התשלום כי לא ידע שהיא קנתה שם, ומחר תבוא לשלם, אלא שיש מחר לאחר זמן... והיא מתחמקת ב'לך ושוב'.

לאחרונה קיבל 'מענק' מהשלטון כהשתתפות בהפסדים שיש לו מחמת ה'ווירוס' בסך 5500 שקלים, ואמר לו ה'רואה חשבון' כי אם היה לו במחזור העסקים עוד 1300 ש"ח אזי לא היה זוכה לקבל את המענק, והראו לו בחוש מן השמים, הנה הפסדת 1300 שקל, לקחו לך ... גנבו אותך לאור היום... אל תתלונן ואל תאכל את הלב (שלך ושל כל הסובבים), אין זה הפסד אלא גלגלו זאת מן השמים להביא לך 'תשלומי ארבעה'...

(באר הפרשה)

התלמידים על לימודם, והיה מעניק לכל אחד צוקערל (סוכריה), שבאותם הימים (לפני כמעט מאה שנה) היה יקר המציאות. פעם אחת בחן את הילדים וחילק כדרכו, אך בהגיע תורו של אותו הילד תמו הסוכריות מכיסו... התנצל בפני הילד ה'מאוכזב' ואמר לו שיכנס מחר ל'האפיס' (משרד) שלו ויתן לו את המגיע לו, אך הילד התבייש לדרוש את ה'מתנה', ואילו רש"פ שהיה טרוד בעסקי מוסדותיו שכח את הבטחתו ונשאר הילד בלא כלום...

אחר כשבועיים ימים סיפר הילד להוריו כל אשר (לא) קרהו, מיד אמרו לו: הלוואי זה הדבר אשר דברנו אליך כי לא ייטב לך בחיידר. אך הילד ביטל את דבריהם והמשיך ללמוד, וגדל לתפארת, כשרבות הימים הקים דורות ישרים מבורכים.

בהיותו כבן נ"ב שנים לקה בליבו באופן חמור והחישוהו לבית החולים, ובדקוהו הרופאים 'והרימו את ידיהם' בייאוש כשהם מודיעים לבניו שנשארו לו רק כמה שעות חיים רח"ל ...

אך לא עבר זמן הרבה ופתח את עיניו ואף התיישב במיטה כאילו לא אירע דבר והרי הוא בריא ושלם. לתדהמת בנו שעמד על יד מיטתו, סיפר לו כי זה עתה נגלה אליו הגה"צ ר' שרגא פייבל ואמר לו כי קיבל רשות מב"ד של מעלה לפרוע לו את ה'חוב' של אותה סוכריה, אלא, שאיזה ערך יש לסוכריה לאיש בן חמישים, ואין זה 'כאשר גזל' ... על כן 'מחזיר' לו חמש עשרה שנות חיים.

סיים הגאון רבי פישל שליט"א ואמר לכלה: הרי לנו שכל דבר ש'נאבד' ונפסד לאדם חוזר אליו לבסוף, וכמה טובה גדולה היתה לאותו אדם שלא זכר רש"פ לתת לו את הסוכריה... כך, אף שאין אנו יודעים כיצד הקב"ה 'יחזיר' את שמחת החתונה, אך הרבה

בעניינא דיומא - פסח

האם זה משנה איזה בשר אוכל בשולחן עורך? ומה הדין אם שכח להכין את החזרת לפני החג?

על כך ועוד בהלכות מעשיות ליו"ט וליל הסדר

לדעת הגרש"ז אוירבך זצ"ל: נחשב כבורר אוכל מפסולת ואסור. ולדעת הגר"ש אלישיב זצ"ל ופוסקים נוספים: פעולה זו מותרת, כיון שהשימוש ללחם משנה אין בו די כדי שיחשבו המצות ל- 2 מינים נפרדים.

הסרת החלק הכפול במצה

כאשר יש במצה חלק שנכפל בשעת האפייה, ורוצה להסירו מחשש שחלק זה לא נאפה כראוי והחמיץ - ישבור יחד עמו מעט מהמצה כדי להימנע מבורר.

הרב יצחק פוליטנסקי

לקראת ליל הסדר מומלץ לכל אחד לבדוק ולהכין מבעוד יום את כל הנצרך לו עבור ליל הסדר, כדי להימנע מאיסורי מלאכה ביו"ט, או אפילו מכל ספק איסור, ונביא כמה דוגמאות למקרים שבדיעבד שכח ולא הכין מערב החג.

לברור מצה שלמה מתוך השבורות

כאשר יש לו מצות שבורות ושלמות המעורבות יחד, ורוצה להוציא כעת מצות שלמות ללחם משנה, נחלקו הפוסקים בדבר:

ניקוי חסה מתולעים

כאשר שכח לנקות את עלי החסה מהתולעים בערב החג, אסור לו להשרות את העלים במים ביו"ט, כיון שבפעולתו הוא ממיט את החרקים ואסור.

כל שינוי משמעותי אחר.

היתר זה הוא כשטוחן לצורך אכילתו, ביו"ט דווקא, ולא יוסיף גם לחול המועד וכדו'.

צליית הזרוע ביו"ט

כאשר שכח לצלות מערב החג את הזרוע, התירו לצלות ביו"ט, אך רק אם בדעתו לאוכלו למחרת היום ביו"ט עצמו (כיון שבליל הסדר לא אוכלים צלי).

שקילת המצות לידיעת שיעורי הכזיתים

כאשר רוצה למדוד את משקל המצה עבור אכילת הכזית, מותר לו לעשות זאת אף במשקל (כמובן שאינו אלקטרוני) מאחר ועושה כן לצורך מצוה.

לישת החרוסת ביו"ט

אם הכין מערב החג את מרכיבי החרוסת ולא ערבם יחד, מותר ביו"ט לערבם כיון שאין איסור לישה ביו"ט לצורך אותו היום.

הפרשת חלה מהמצות

כאשר התברר לו ביו"ט שלא הופרשה חלה מהמצות, יכול לברר אם יש מי שהפריש עבור השוכחים בדיעבד (כגון רב העיר) ויסמוך על זה בדיעבד.

קריאת ההגדה לאור הנר

כאשר כבה האור, מותר לו להמשיך בקריאת ההגדה גם לאור הנרות (אפי' כשחל ליל הסדר בשבת) ואין חשש שמא יטה את הנר, כיון שרגיל בהגדה ושגורה היא בפיו, ומצות אמירת ההגדה היא מדאורייתא.

הכנת מי מלח ביו"ט

שכח להכין את המי-מלח לכרפס, יתן במים מעט מלח כדי שלא יראה כ"מעבד" כשיטבול את הכרפס בתוכו.

זהירות מאכילת בשר צלוי בליל הסדר

נהגו לחשוש ולא לאכול בשר צלוי בליל הסדר, כדי שלא ייראה כאוכל קרבן פסח, וגם כאשר הבשר נצלה עם מים, כדאי שיוסיף יותר מים מהרגיל כדי שיהיה ניכר בו רוטב ממש. (התקציר הובא מספרים ומקורות שונים, אך אין לפסוק ממנו הלכה למעשה ללא עיון במקורות)

טחינת חזרת בפומפיה ביו"ט

החושש שמא תפוג חריפותו של המרור (חזרת) באם יטחן אותו מערב יו"ט, יכול לעשות כן עם פומפיה (מגדרת) בליל החג, אך בתנאי שיעשה זאת בשינוי מרגילותו בחול, כגון שיניח את הפומפיה על צלחת הפוכה או על מפית ולא לתוך הצלחת, או ע"י

הסיפור היומי

עם איזו אצבע יש לשפוך מעט מן הכוס בליל הסדר?

עם איזו אצבע יש לשפוך מעט מן הכוס בליל הסדר?

ומביא שבילקוט שמעוני (וארא רמז קפ"ג) מובא מהפרד"א (פמ"ז) "אצבע שנייה לקטנה בה הכה את מצרים שנ' ויאמרו החרטומים אל פרעה אצבע אלהים היא", וא"כ יש לזרוק בקמיצה.

ובס' כל מנהגי ישורון (סי' נ"א ס"ק ט"ו) כ' שהטעם מדוע מחסרים מהכוס, דהוא זכר שבכל מכה ומכה היו המצרים חסרים. (קב ונקי)

"ויאמרו החרטומים אל פרעה אצבע אלקים" (ח,טו) הרמ"א (או"ח סי' תעג סעי' ז') כ' ונוהגין לזרוק מעט מן הכוס באצבעו כשמגיע לדם ואש ותמרות עשן, וכן כשמזכיר המכות דצ"ך עד"ש באח"ב בכלל ובפרט, הכל ט"ז פעמים. במג"א (ס"ק כ"ח) מביא מהדרכי משה שיש לזרוק ב"אצבע" על שם מה שנאמר "אצבע אלקים היא", ודלא כמו שכ' בהגהות מנהגים לזרוק ב"זרת" קטן.

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל? שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

ישנה געוואלדיגע מצווה הנוהגת בערב פסח, שלא כולם יודעים עליה. אינני יודע אם היא מדאורייתא או מדרבנן. מסתמא דאורייתא: לישון! תשאלו: איך שייך לישון בבית יהודי בערב פסח? התשובה: אם מבינים את חשיבות העניין כבר מוצאים את הזמן ואת האפשרות!

הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצוק"ל על סיפור יציאת מצרים

אם תבין את החשיבות שבדבר כבר תדע איך להתארגן באופן שתמצא את הזמן להכנה החשובה הזאת.

בתקופה שהגיעו ארצה עולים חדשים מחו"ל, שלחו אותם הרשעים לגור וללמוד במקומות חילוניים. עמדו רבים ממנהיגי העדה וטיכסו עצות: איך מצילים אותם? איך מסדרים את ילדיהם שלא יילכו לאבדון חלילה?

באו אל הרב מפוניבז' זצוק"ל להתייעץ עמו, ובתשובה פתח ונשא משלו: "בבית אחד פרצה שריפה. יושביו מיהרו למלט עצמם מפניה מבלי לחשוב על שום דבר אחר. והנה התברר שבתוך הבית נותר יהודי אחד ישן!

"האנשים שעמדו בחוץ החלו לטכס עצות באיזו דרך לחלץ אותו, האחד אומר דרך כאן, והשני אומר לא כי אלא דרך שם... והאש ממשיכה להתפשט.

"עבר שם פיקח אחד ואמר: 'שוטים שכמותכם! יש לכם זמן לטכס עצות איך להוציאו? תעירו אותו! כשיתעורר ימצא לבד את הדרך כיצד לברוח, ויעשה זאת הרבה יותר טוב מכם!'"

המשיך הרב מפוניבז': "עלינו מוטל לעורר את היהודים הרחוקים, להפיח בהם תורה ויראת שמים. ברגע שיתעוררו ימצאו בעצמם את הדרך להיחלץ מציפורני הרשעים."

רבתי! באתי רק לעורר: כל אחד צריך להכין את עצמו לליל הסדר!

איך עושים זאת? כל אחד ימצא את הדרך. יש הכנות שאפשר להכין יום, ואפילו יותר, לפני ערב פסח. אין צורך לדחותן לרגע האחרון. אולם, כאמור, לא באתי לתת עצות, רק לעורר על הנחיצות והחשיבות שבדבר. עצות ימצא כל אחד לעצמו.

העיקר לבוא לליל הסדר עם ראש צלול, פריש, לעבעדיג, ולספר את סיפור יציאת מצרים בשמחה. ואם רואים שבני הבית מתחילים להירדם אחרי האפיקומן, צריכים לעורר אותם. מה שמונח בהלל! ב'נשמת! איזו התעוררות, איזו התרוממות! צריכים לדעת לנצל זאת.

המשגיח, רבי אליהו לופיאן זצוק"ל, כותב באחד מן ה'שמעות'ים ב'לב אליהו', שבגשמיות כל דבר יש לו את העונה שלו.

כשמתחילה עונת הקיץ, בעלי חניות הבגדים מוכרים בגדי קיץ ואז הסחורה 'הולכת' והסוחרים מרוויחים יפה. כשמסתיימת העונה ונשארו בגדי קיץ קשה מאוד למכרם, כי בחורף לא קונים

המצווה המרכזית של ליל הסדר היא סיפור יציאת מצרים. כל מילה שמספרים זו מצוות עשה דאורייתא. אצלנו, בישיבת סלבודקה, המשגיח זצ"ל היה אומר: "הכל מכינים לליל הסדר. מכינים את המצות ואת המרור, את הכוסות ואת היין, את הכרפס ואת החרוסת, את הכרית להסבה ואת מי המלח - הכל מכינים ברוך ה'! אבל יש דבר אחד שהרבה פעמים שוכחים להכין: את 'המספר' - זה שיהיה אחראי לקיים כראוי את מצוות סיפור יציאת מצרים."

נכון, קצת מתבוננים, אומרים 'פשטלאך', אומרים חידושים. כנראה שגם בזה יש עניין, אבל העיקר זה עצם הסיפור! סיפור המכות, האותות, היציאה. על המספר להחיות את הדברים באוזני השומעים!

המספר צריך ללמוד מראש את דברי חז"ל הקדושים. על פי זה לתאר את השעבוד, את המכות, את קריעת ים סוף. כל חלק מהסיפור זו מצוות עשה ושכרה לנצח נצחים!

הכן את עצמך על ידי שינה!

ישנה געוואלדיגע מצווה הנוהגת בערב פסח, שלא כולם יודעים עליה. אינני יודע אם היא מדאורייתא או מדרבנן. מסתמא דאורייתא: לישון! תשאלו: איך שייך לישון בבית יהודי בערב פסח? התשובה: אם מבינים את חשיבות העניין כבר מוצאים את הזמן ואת האפשרות!

במשך שבועות שלמים אנחנו מתכווננים לליל הסדר. עמלים ויגיעים להכין כל פרט בכשרות מהודרת. סוף כל סוף מגיע הלילה הגדול ואנחנו רוצים לחוג אותו בקדושה ובטהרה כמו מלאכים קדושים.

ומה קורה בפועל? כולם נרדמים... זה מחזיק מעמד עד "רבי יהודה היה נותן בהם סימנים" וזה מחזיק קצת יותר... ומי שלא נרדם מנסה בכוח, כל הזמן, להחזיק את העיניים פקוחות... מה לעשות, אנחנו באמת לא מלאכים. כבר לילות שלא ישנו כמו שצריך...

הבה ונחשוב: אנחנו מכינים יין ומצות, מכינים חסה וחרוסת, מכינים שולחן ערוך, צלחות וכוסות. את הכל מכינים טיפ טופ. רק דבר אחד שוכחים להכין: את עצמנו... שוכחים להכין ראש צלול...

ר' איד, לך לישון קצת! תכין את עצמך לליל הסדר!

בגדי קיץ!

וכן להיפך, סוחר המתעסק עם בגדי חורף, בהגיע עונת החורף הוא עושה את עיקר פרנסתו השנתית, מוכר בגדי חורף וכולם קונים. כשעוברת העונה - גמרנו! אולי יש כמה בודדים שיקנו פריט או שניים, אבל זו כבר לא העונה, וכעת אין מקום למכירת בגדי חורף...

כך היא המציאות בגשמיות. המשגיח זצוק"ל אמר, שגם ברוחניות כך הם פני הדברים: כל תקופה בשנה יש את העונה שלה, מה שניתן לרכוש ולהשיג. כך באלול, כך בשבועות, וכך בחודש ניסן - בימי חג הפסח.

חודש ניסן בכלל, וליל הסדר בפרט, זו ה'עונה' לרכוש אמונה. כמובן, האמונה נצרכת לנו בכל ימות השנה. זה הלחם, האוויר לנשימה, בלעדיה לא שייך לחיות! אבל בליל הסדר, שעוסקים בו בסיפור יציאת מצרים - זוהי ה'עונה' בה אפשר לרכוש ולקנות יותר ב'קלות' את האמונה.

היצר הרע עובד קשה

ליל הסדר הוא אכן לילה גדול. הבעיה היא שגם היצר הרע יודע את הסוד הזה, והוא מנסה 'לחטוף' לצדו כל מה שיכול. כאן הוא שופך את היין, שם הוא מסיח את הדעת מסיפור היציאה... זהו כלל גדול בכל דבר שבקדושה: כל הקדוש מחברו חרב מחברו. היצר הרע עובד שם שעות נוספות...

הנביא (זכריה ג, ב) מתנבא: " יגער ה' בך השטן ויגער ה' בך הבוחר בירושלים". בפשטות, המילים: "הבוחר בירושלים"

מתייחסות לקב"ה שהוא, הקב"ה, הבוחר בירושלים - יגער בשטן. אולם רבי אליהו לופיאן זצוק"ל מביא פירוש אחר, לפיו מילים אלו מתייחסות לשטן. כוונת הפסוק היא שהקב"ה יגער בשטן שבוחר בירושלים בה משקיע השטן את כל כוחותיו, ונלחם בכל אונו בקדושה המיוחדת שיש בה.

כך היא דרכו של השטן: להילחם ביתר שאת וביתר עוז בכל המקומות שיש בהם קדושה יתירה. כמו שאמרו עליו חז"ל (סוכה נב.): "שמניח אומות העולם ומתגרה בשונאיהם של ישראל, ובתלמידי חכמים יותר מכולם".

מספרים על אדמו"ר אחד שעלה מחו"ל לארץ ישראל. לפני שעלה לאנייה פנה ליצרו הרע ואמר לו: "אתה נשאר כאן בחו"ל! בשום פנים ואופן איני משלם עליך כרטיס נסיעה..."

כשהגיע לנמל יפו חשכו עיניו: 'ער איז שוין ווייטער דא' (-הוא שוב נמצא כאן)... פנה אליו ושאלו: "מה זה? הרי דיברנו שאתה נשאר שם. איך נסעת? מי שילם עליך?".

נענה היצר הרע והשיב לו: "רבי! אתה טועה. שם, בחו"ל, היו אלה רק התלמידים שלי. כאן בארץ ישראל אני בעצמי נמצא!"...

"הבוחר בירושלים" - השטן מניח לאומות העולם ואינו מתגרה אלא בישראל (סוכה נב.). אבל חכם עיניו בראשו ו"מאויבי תחכמני". אם היצר יודע את חשיבות הלילה הקדוש אף אנו נלמד ממנו, וניגש לעבודת הלילה הזה - אשר "כיום יאיר" - עם כל הפרישקייט, עם כל הלעבעדיקייט, עם כל הברען, ועם שמחה אמיתית של דבר מצווה!

(מתוך 'יחי ראובן' - הגדה של פסח)

פנינים בענייני ההכנות לחג הפסח

"מדוע נוהגים לשרוף בעת שריפת חמץ, גם את מותר נר השעווה שנשאר מליל בדיקת חמץ, והרי הנר לא נגע בחמץ כלל ובמה 'חטא' שישרפוהו?", שאל הצדיק רבי ברוך מסערט ויז'ניץ

לקט פניני החסידות בענייני ההכנות לחג הפסח

"חור שבין יהודי לחברו, כל אחד בודק עד מקום שידו מגעת."

פעם אחת בערב הפסח עבר רבי אייזל חריף ברחוב העיר, והנה ראה את אחד מעשירי העיר, אשר ידוע היה בקמצנותו הרבה, כשהוא עומד ומנער בהקפדה רבה את כיסי בגדיו, כדי שלא ישתיר בהם אף לא פירור אחד של חמץ.

"על פי דין" - אמר רבי אייזל לעשיר - "אינך צריך כלל לבדוק בתוך כיסיך, שכן אף פעם אין ידך מגעת לתוכו..."

נר של שעווה

מנהג בדיקת חמץ נעשה, כידוע, לאור הנר, כדי שייטיב לראות גם את פינות הבית האפלול. ונוהגים ישראל קדושים למחרת היום,

כל מקום שאין מכניסין בו חמץ אין צריך בדיקה

פעם אחת לאחר בדיקת חמץ, פנה הרבי בעל 'אהבת ישראל' מויז'ניץ אל שמשו ואמר: "הנה ב"ה זכינו ובדקנו את החמץ אשר בבית ולא נמצא מאומה, ועתה, בבקשה ממך, בודק נא את החמץ שבליבי - אמר והצביע על ליבו הטהור."

"יסלח לי הרבי" - אמר השמש - "אולם את ליבו של הרבי אין צורך לבדוק כלל, שהרי כך שנינו במשנה: 'כל מקום שאין מכניסין בו חמץ אין צריך בדיקה!'".

חור שבין יהודי לחברו כל אחד בודק עד מקום שידו מגעת

בשולחן ערוך (אורח חיים סימן תל"ג סעיף ז') נפסק להלכה:

- "כאשר הוציא אותנו הקדוש ברוך הוא ממצרים וגאל אותנו מעבדות לחירות, מאפילה לאור גדול, אנו חשים רצון עז להודות ולהלל ולספר בניסים הגדולים ההם, על כן אין אנו מברכים מאומה, כי בברכה זו יש חשש של פחיתות כבוד..."

"מצווה עלינו לספר ביציאת מצרים, וכל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משובח"

על השאלה מדוע אין מברכים על מצוות סיפור יציאת מצרים, והרי זו מצוות עשה מן התורה - השיב הגאון רבי משה סופר, בעל ה'חתם סופר', כי מצוה שאין לה גבול וקצבה אין מברכים עליה. רמז לדבר - אמר ה'חתם סופר' - נכתב בהגדה עצמה: "מצווה עלינו לספר ביציאת מצרים", ואם יבוא מי וישאל: ומדוע אין מברכים על מצוה זו? זאת משום ש"כל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משובח", וכיון שכך אין למצווה זו גבול וקצבה, על כן אין מברכים עליה.

"שבכל דור ודור עומדים עלינו לכלותינו"

במהלך הדורות - אמר הגאון רבי משה סופר, בעל ה'חתם סופר': "כאשר יסופר השעבוד שנשתעבדו ישראל במצרים, על כל הנוראות שעברו אבותינו שם, יכול לבוא מי ולפקפק באמיתות הדברים ולטעון: 'היתכן?! אומה כה גדולה כמצרים, אומה בעלת תרבות עשירה, האם 'הגינני' שכך תנהג כלפי עם שבא להתארח בארצה?..."

"כלפי מפקקים אלה" - אמר ה'חתם סופר' - "אומר לנו בעל ההגדה: 'שבכל דור ודור עומדים עלינו לכלותינו', בכל דור ודור רואים אנו בחוש לאיזו שפלות ואכזריות יכולות להגיע אומות העולם, ברצונם לעקור ולשרש את האומה היהודית. "כאשר רואים כך" - סיים ה'חתם סופר' - "כבר אין כל פקפוק ותמיהה!"

(מתוך הגדה של פסח 'אספרה כבודך')

בעת שריפת חמץ, לשרוף גם את מותר נר השעווה שנשאר מליל בדיקת חמץ.

"מדוע נוהגים לשרוף גם את הנר" - שאל הצדיק רבי ברוך מסערט ויז'ניץ - "והרי הנר לא נגע בחמץ כלל, ובמה 'חטא' שישרפוהו?"

"אלא" - השיב הרבי - "החמץ משול לעבירות וליצר הרע שיש לבערם מן העולם, אולם כאשר מבערים אותם, יש לבער גם את ה'מקטרג' שסייע למצוא את עוונותיהם של ישראל!..."

ליבטל ולהווי הפקר כעפרא דארעא

"מנהג שבעולם" - אמר הרבי בעל 'מקור ברוך' - "שיחד עם החמץ שורפים גם את הנוצה והכף, שעמהם ערכו את בדיקת החמץ, זאת מדוע?"

"אלא" - אמר הרבי - "ידוע כי החמץ מרמז על היצר הרע, אשר חובה על כל אחד ואחד לבערו מן העולם. וכן" - סיים הרבי - "כל מי שמחפש חסרונות בחברו, ראוי לו שיבערוהו מן העולם..."

מצווה עלינו לספר ביציאת מצרים

כאשר היה הצדיק רבי יהודה לייב אלטר מגור, בעל ה'שפת אמת', צעיר לימים, כבר ניכרה לעין כל גודל חריפותו ובקיאיותו. "אמור נא לי" - שאלו פעם אחד מזקני החסידים - "מדוע אין מברכים על מצוות סיפור יציאת מצרים, והרי זו מצוות עשה מן התורה?"

"אמת הדבר" - השיב רבי יהודה לייב - "אלא שהוא הדין והוא הטעם שאין אנו מברכים על מצוות כיבוד אב ואם, שהרי אם מבקש האב מבנו שיגיש לו כוס משקה, אם יזדרז הבן ויברך: 'אשר קדשנו במצוותיו וצונו על כיבוד אב ואם', יהיה בכך פגיעה בכבוד אביו, משום שמשמעות הדבר שללא הציווי לא היה מכיר בכבודו. ובאמת כיבוד אב ואם היא מצווה הטבועה בנפשו של האדם.

"כן הדבר גם בסיפור יציאת מצרים" - סיים רבי יהודה לייב

ניסים וישועות

**אבא רעד מפחד, אך בניסי ניסים לא היתה כל תקלה
במשך ימי הפסח ואף גרמני נאצי לא נכנס למטבח...
המראה של אבא עומד ומכשיר את הכלים,
הזכיר את הכהן הגדול בעבודתו בבית המקדש**

ההכנות לפסח במחנה 'דכאו' - מסמך היסטורי מרטיט

אך הצלחנו לייחד דוד אחד לאוכל כשר לפסח. אף אחד מאלו שהיו במחנות הקשים והאיזמים בגרמניה אינו מאמין שדבר כזה היה במציאות, אך אני בעצמי נכחתי שם ואכלתי מהאוכל הכשר בימי חג הפסח. כמה אנשים יראים וצדיקים באו לאבא בבקשה שיכשיר להם

מספר הרב יצחק אלחנן גיברלטר ז"ל בזכרונותיו: פסח במחנות ימי הפסח של שנת תש"ה התקרבנו. צדיקי המחנה התחילו לחשוב איך ניתן להמנע מאכילת חמץ בפסח. רצוני לציין שהיה זה המקום היחיד מכל המחנות הגרמניים, בפרט בדכאו, שבו הכשירו חלק מהמטבח לפסח. קשה להאמין,

ממנה אחת ומוסיפים למנה אחרת. אחר כך הם הרימו את כל השקיות ביד וניסו להרגיש אם המשקל שווה.

כמה ימים לפני פסח חולקה מנת הסוכר לאנשי המחנה ושימשה אותנו כמצה בפסח. למעשה, לגרמנים כבר לא היה באותו זמן תה, והם נתנו צמחים יבשים כתחליף לתה. בפסח לא השתמשנו בצמחים אלה. בבוקר קבלנו מים רותחים כשרים מהדוד המיוחד שהוכשר לפסח, ומהלנו בתוכם את הסוכר.

קעת היה על אבא להכשיר את הדוד הגדול ואת שאר הכלים הנלווים. הדוד היה מעין סיר לחץ, והמכסה נסגר הרמטית על הדוד הגדול כדי למהר את בישול מאות הליטרים של המים למרק. בתוך זמן קצר רתחו המים, ואז נשמע צפצוף. לאחר מכן שחררו את לחץ האדים, פתחו את המכסה הצמוד ושפכו לתוך הדוד את כל המצרכים של המרק. השאלה ההלכתית היתה - איך ניתן להכשיר את הדוד, שהרי המים מוכרחים לגלוש החוצה בזמן הגעלה. המכסה גם הוא היה בעיה קשה מפני שלא ניתן להסירו מהדוד.

ראשית כל, רחץ אבא את הדוד וניקה את המכסה עד שהבריקו מנקיון, וחיכה עשרים וארבע שעות. במשך הזמן הזה הוא לא בישל שום דבר בדוד. לאחר מכן לא היתה לו ברירה והוא עשה עירוי מים רותחים מכלי ראשון על המכסה, ואז עטף את כל המכסה בשקי בד ריקים כדי שהוא לא ייסגר בצורה הרמטית. היתה בעיה עם זוויות הברזל שחיברו את המכסה לדוד, מפני שכידוע ההלכה היא שחיבור ברזל - חם מקצתו חם כולו. אבא תפר וקשר חתיכות בד על זוויות הצירים של החיבור, וכך אפילו בטעות לא יוכלו להניע את המכסה ולסגור את הדוד. בנוסף, כדי השקים החלישו את העברת החום בין הדוד לצירים של המכסה. ברירה אחרת לא היתה לו.

הוא מילא את הדוד הגדול במים עד למעלה והרתיח את המים. בחצר בחוץ הוא הדליק אש ושם בתוכה אבנים, ולאחר רתיחת המים הוא זרק את האבנים הלוהטות לתוך הדוד הענק. המים גלשו מדפנות הדוד החוצה, וכך הוכשר הדוד. אבא מיהר לשפוך את המים הרותחים החוצה ולמלא את הדוד במים קרים. נותרה לנו בעיה עם הכלים שבהם אכלנו. הכל היה טרף, וכדי להכשיר צריך לחכות עשרים וארבע שעות בלי מגע עם אוכל כדי לפגום את הכלי. אולם, היה לנו רק כלי אחד לכל אחד - ובמה נאכל בעשרים וארבע שעות הללו? אבא יעץ שכל שני אנשים ישתמשו בכלי אחד, ולאחר שיסיים הראשון את מנתו - יאכל השני באותו הכלי. בינתיים ישאירו את הכלי השני ריק עשרים וארבע שעות, ולאחר שיכשירו אותו - יאכלו שניהם בפסח בכלי הכשר. כולם רצו לקיים את המצווה בתכלית הכשרות ואמרו שאם הם כבר מוסרים את נפשם לרעוב שמונה ימים - שהכל יהיה בהידור. רצינו להרגיש פעם בשנה שמסרנו נפשנו על קיום המצווה של אי-אכילת חשש חמץ בפסח.

לא היו לנו חומרים כדי לרחוץ היטב את כלי האכילה שלנו, ואבא הציע שנשפשף אותם בחול כדי שיהיו נקיים בתכלית. כולנו

דוד לימי הפסח ויבשל שם רק את מנת תפוחי האדמה שמגיעה להם ללא כל תוספות. כרגיל, היו מכניסים למרק אבקת סולת, תמציות טעם ומעט בשר, וכמובן הכל היה חמץ ובשר נבלה. אבא ביקש מהם שידברו עם סגן ראש המחנה אדון בורגר ויקבלו את הסכמתו האילמת לכך. הוא היה האחראי על המטבח, ואבא רצה לקבל ממנו רשות בשתיקה להכשיר דוד בישול לפסח. אבא היה מוכן לסכן את חייו כדי לזכות את הרבים, אבל לא הסכים להעלים זאת מאדון בורגר. אדון בורגר היה מבחין מיד שבדוד אחד מבשלים את המרק הרגיל ובדוד השני מבשלים רק קצת תפוחי אדמה במים.

אדון בורגר הסכים לעשות את הכל בשקט ובזהירות כדי שדבר לא יגונב לאוזניהם של הגרמנים ראשי המחנה. הלאגר-פירר וסגנו דאגו שאנשי המחנה יקבלו את ההקצבה שלהם ויאכלו אותה עד תומה כדי שיחזיקו מעמד בעבודה הקשה, לכן היה כה חשוב שהם לא ידעו על המתרחש.

חששנו מיום בואן של הטבחיות הגרמניות, אך בינתיים התחלנו להתארגן להכשיר דוד של מאתיים וחמישים ליטר לבישול המרק הכשר לפסח. עשו רשימה של כל מי שרוצה להצטרף לאוכלי המזון הכשר לפסח. היתה זו מסירות נפש של ממש, שהרי המרק היה המזון היחיד שנתן קצת שובע וכוח בעבודה.

כמאתיים חמישים יהודים מתוך שמונה מאות רצו להצטרף ולאכול את המרק הכשר בימי הפסח, ביוזעם שיצטרכו כמעט לצום שמונה ימים. הגרמנים חילקו הקצבת סוכר למטבח לפי חישוב של שלוש מאות וחמישים גרם לאדם בחודש. הסוכר והסכרין שימשו להמתקת התה בבוקר. באו אנשים לאדון בורגר, והציעו שבחודש מרץ - לפני פסח - ימתיקו את התה רק בסכרין, ואת הסוכר יחלקו לכל אחד כדי שיוכל לשמור לעצמו לימי הפסח. כל אנשי המחנה הסכימו לכך ביוזעם שאנשי המטבח לא ייטלו גרגיר סוכר לעצמם.

אדון בורגר הסכים. אנשים הביאו שקי נייר מהעבודה, קרעו אותם לשמונה מאות פיסות קטנות, סובבו את הנייר עד שהתקבלה צורת חרוט, והכניסו פנימה שלוש מאות וחמישים גרם סוכר. לא היה להם משקל, אך הם בדקו לפי העין שהכל מחולק שווה בשווה. דבר לא היה קשה לאבא - העיקר שיהודים במחנה יוכלו להישמר בפסח מאכילת חמץ.

חלק גדול מאנשי המחנה לא יכלו להתגבר על הרעב, ואכלו מיד את הסוכר שקיבלו. אנו החבאנו את הסוכר והשארנו אותו לימי הפסח כדי שנוכל לשתות מים ממותקים ולהשקיט את הרעב. שמרתי את הסוכר בין הבגדים כפי ששומרים זהב וכסף. אדון בורגר ביקש מאנשי המטבח ומאנשי המחנה שלא ידברו על כך כדי שלא יודע לגרמנים דבר. הוא ידע שהוא מסכן את חייו וזהו פשע גדול לעשות זאת מבלי להודיע מאומה לראשי המחנה ולבקש את רשותם.

נהניתי להיות בזמן חלוקת הסוכר במטבח ולראות את אנשי המטבח מודדים את המנות לפי מבט העין, וכל הזמן מורידים

אדמה. אלא, עמדו לפניו דברי הגאון רבה של קובנה, בעל ה'דבר אברהם': כאשר אנו נמצאים בידם של הרוצחים אין די בקיום מצוות כרגיל, אלא נדרשת מסירות נפש של עם ישראל כדי לזכות לרחמי שמים. היינו כמעט מוזלמנים וכל פיסת אוכל היתה בגדר הצלת חיים, אך ויתרנו על החמץ והיינו מוכנים לרעוב עד כדי סכנת נפשות, הכל כדי לא להכשל באכילת חמץ בפסח. אבא לא יכול היה לעמוד מנגד והרגיש שהוא מוכרח למסור את נפשו עבור עם ישראל.

אבא רעד מפחד, אך בניסי ניסים לא היתה כל תקלה במשך ימי הפסח ואף גרמני נאצי לא נכנס למטבח. איני מבין איך אבא, שהיה אדם חלש וחולה, עמד בכזו סכנה איומה. המראה של אבא עומד ומכשיר את הכלים הזכיר את הכהן הגדול בעבודתו בבית המקדש. הוא בדק כל קמט וכל סדק כדי להיות בטוח שהכל נקי וללא חלודה.

(גיליון 'אייר נזר')

התאמצנו לעשות זאת עד שהיו הכלים כחדשים, ואז אבא הרתיח בדוד הכשר מים וכל אחד ניגש אליו עם הכלים שלו. אבא בדק כל כלי ויידא שהוא נקי ואין בו חלודה. לאחר שראה שהכל בסדר, הכשיר את הכלים לפסח. אפשר היה לדמיין שאין מלחמה כלל והמשגיח התלמיד-חכם עומד ליד דוד הכשרת הכלים ובודק כל דבר קטן. אבא הכשיר לכל מי שרצה לעשות כמוהו.

לאחר כל ההכנות, היה לנו דוד של מאתיים חמישים ליטר לבישול תפוחי אדמה וכן דוד של מאה ליטר להרתחת מים לתה. אבא הכניס את עצמו בסכנה גדולה, מפני שהטבח השני לא הכשיר את הדוד שלו ובישל כרגיל. אם חס ושלום היה הגרמני איש הס.ס. מבחין שאבא לא מבשל לפי ההוראות, ויותר מכך - תפר שקים על המכסה הגדול של הדוד, היה תולה אותו באמצע מגרש המחנה.

למה אבא מסר את נפשו על כך? הוא לא חשב על עצמו, מכיוון שלעצמו היה יכול להכשיר פח קטן ולבשל בו תפוחי

קול העם

אחרי שעה הוא התקשר שוב. אתה לא במקרה היצר הרע בכבודו ובעצמו? - רציתי לשאול אותו, אבל התאפקתי... ואז הופתעתי לשמוע את עצמי אומר בפסקנות: מחר אני לא יכול, גם אם תשלמו מיליון דולר!

נעבור מספר ימים בלבד, קיבלתי הוכחה מרגשת שההקרבה שלי למען הלימוד היוזמי הקבוע עלתה לפני הקב"ה לרצון בקרבן...

ש"אדם העמל לפרנסת ביתו וקובע עתים לתורה בשעה אחת מסוימת, בלי פשרות - נחשב לו כאילו למד חצי יום". גם ללמוד חצי יום וגם להרוויח כאילו שקדתי בתורה שעות רבות. אני משתדל ללמוד מדי יום משהו, אך זה לא קבוע, ואודה שלעתים אני כה עייף עד שראשי נשמט על הגמרא הגדולה.

החלטתי לקבל על עצמי ללמוד מדי יום בשעה קבועה ומסודרת. מצאתי שיעור שמצא חן בעיניי בבית כנסת קטן ליד המאפיה, ומדי יום בשש בערב צעדתי לבית המדרש ללמוד תורה. כך עשיתי במשך חודשים בלי להפסיד ובלי לזוז מהסדר כמלוא הנימה. קרה שויתרתי על חופה קרובה כדי לא להפסיד את השיעור היומי. ידעתי שבהקפדה זו אני מסדר לעצמי בשמים חצי יום לימוד.

הסדר הקבוע עלה לרצון והשטן החל מרקד... יום אחד, בין הכנסה להוצאה אני מקבל שיחת טלפון: "שלום ר' חיים מאיר", עלה קול לא מוכר מן הטלפון. "מה שלומך?" ברוך ה' יום יום, מי מדבר? -

"שמענו את שמך, קיבלנו עליך המלצות יוצאות מגדר הרגיל ואנחנו רוצים להזמין אותך לאפות איתנו מצות". בשמחה, אמרתי, מתי והיכן? "מחר בשש", הוא ירה ונתן כתובת מדויקת.

אני 'בעקער' - אופה מצות. אני הוא האדם שמניף את המוט ועליו המצות המרודדות לתנור. העבודה קשה מאוד, דורשת מאמץ פיזי ועמידה ארוכה ליד התנורים הלוהטים. רק אנשים בעלי מיומנות גבוהה מצליחים לעשות אותה כפי שצריך. להכניס את המצות בתנופה כך שתהיינה ישרות ולא תידבקנה אחת לשנייה או תתקפלנה, לשלוף אותן בזמן הנכון: לא מוקדם מדי - שלא תהיינה קשות ולא טעימות. ולא מאוחר מדי - שלא תצאנה חרוכות.

אני עובד כך שנים ארוכות מגיל צעיר ועם השנים יצא לי שם של מומחה גדול. העבודה שלי מבוקשת ומתוגמלת היטב. ומלבד העבודה הקבועה אני מקבל הזמנות מ'חבורות', קבוצות אנשים ששוכרים תנורים ואופים מצות בעצמם כדי להיות בטוחים שהמצות שנאפו כשרות על פי כל הדקדוקים וההידורים.

העבודה הקשה גם נותנת בי את אותותיה. שרירי תפוסים, ידיי מגוידות, גבי כואב. גם כשאני מבקש לנוח מעמל היום אני מצליח להתרפות, מתקשה למצוא לעצמי תנוחה שלא תכאיב, מתקשה להירדם. יום השבת הוא היום היחיד בו אני מצליח לרפות את אבריי הדוויים, להירגע ולהינות ממשפחתי המקסימה. באחת השבתות קראתי בעלון השכונתי מאמר נאה. חז"ל אומרים 'כל קבוע כמחצה על מחצה'. מובא בשם הפלא יועץ

בשש אני לא יכול, נקבע זמן אחר?

"אי אפשר", התאכזב המזמין. "המאפיה פנויה רק בשעות הערב. הזמנו מקום מראש כבר לפני חודש. זה סיפור של לא יותר משעה".

אז תיקחו 'בעקער' אחר, אמרתי בפשטות. אני לא אזיז את סדר הלימוד שלי עבור כמה דולרים.

"אנחנו רוצים דוקא אותך", התעקש האיש, "אם נשלם לך שבעים דולר תסכים לפנות מזמנך היקר?"

שעת עבודה שלי שווה חמישים דולר. בשביל עוד עשרים דולר איני מבטל קביעות בלימוד.

השיחה התחילה להיות הזויה. כמו במכרז, העלה הדובר מעבר לקו את המחיר שיסכים לשלם תמורת עבודתי "מחר בשש בערב". אם רק אסכים לבוא הוא משלם מאה וחמישים דולר! לשעה! והדולר אז היה יותר מארבעה שקלים.

מאה וחמישים דולר לשעה הם לא דבר שהולך ברגל... נתקשר אלי עוד שעה, אמרתי לו, אז תהיה לי תשובה ברורה. רציתי לענות לו מתוך ידיעה ששקלתי את הענין, שלא ארגיש שהחמצתי הזדמנות. רציתי לענות אחרי שאערוך בירור בתוכי, שתשובתי תהיה נקייה והחלטית.

"אני מקווה שתענה בחיוב", סיים והותיר אותי נבוך ותוהה. המחשבות חבטו בי. אני יכול ללכת ללמוד בשבע, שעה אחת מאוחר יותר, ולהרוויח פי שלוש משעת עבודה רגילה. מי אמר שאני צריך לדחות את המזמין? אולי מצד מצוות צדקה עבור ילדיי אני כן צריך לקחת את העבודה הזו? מצד שני, הקבלה הטובה שמרוממת אותי ונותנת לי לעלות טפח מעל התנורים והפיח. האם לוותר עליה עבור כסף? רציתי שההחלטה הטובה תבוא מתוכי אך התקשיתי לאסוף את היהלומים מן הבוץ.

החלטתי לא להחליט. אחרי שעה הוא התקשר. 'אתה לא במקרה היצר הרע בכבודו ובעצמו?' - רציתי לשאול אותו, אבל התאפקתי... אני לא רוצה להעליב אף אחד.

מחר אני לא יכול. הופתעתי לשמוע את עצמי אומר בפסקנות. גם אם תשלמו מליון דולר.

"חבל", הוא הצטער, אמר יפה 'שלום' ומערבולת שארכה שעה

תמימה, הסתיימה בקול דממה דקה. עמדתי בנסיון לא קל בכלל. התחושה הנפלאה שלאחר השיחה היתה המתנה עבור הוויתור הגדול. אך הסיום המתוק והמפתיע הוא התגמול שקיבלתי היישר מיידו הרחבה והפתוחה של בוחן כליות ולב.

ומעשה שהיה כך היה: ביום הראשון של חול המועד, הקיש השכן שלנו על דלת הבית. השכן הוא תושב חוץ, אדם אמיד המתגורר תדיר בארה"ב אך יש לו דירת נופש בבניין שלנו, אותה הוא פוקד מספר חודשים בשנה. בחגים ובחופשות. כעת הוא ניצב בפתחנו ובפיו שאלה: "אתה אופה מצות במאפיית...?" - וכאן נקב בשם המאפייה בה אני עובד.

הנהנתי לחיוב.

"אנחנו אוכלים רק את המצות שלכם, הן ספיישל... נהנית מן המחמאה. הדבר נכון. המצות שלנו ידועות בטיבן, בדקות ובפריכות שלהן והן מיוצאות לחו"ל בכמויות.

"חישבתי לא נכון את כמות המצות שנאכל בחג", אמר השכן הנחמד. "חסרים לי שני קילוגרמים. אולי תוכל למכור לי?" בשמחה! - הדגשתי. בעל המאפיה היה מצ'פר אותי, בנוסף למשכורת, במצות ביד נדיבה. יש לי כמות מספקת לתצרוכת הביתית וגם אפשרות לתת לשכן כמה קילוגרמים.

עיניו אורו. "הו, תודה לך, חששתי שלא אוכל למצוא את המצות מהסוג הזה. הילדים שלי אוכלים רק את המצות הללו". מסרתי לו את הקרטון המכיל שני קילוגרם והוא שלף את ארנקו. זה בסדר, אין צורך לשלם. המצות מתנה בשבילך, מתנת חג, אמרתי בנדיבות.

"חלילה", נזעק השכן. הוא שלף שטרות ומסר לידיי... מאה וחמישים דולרים. הייתי עקשן אך הוא היה עקשן יותר.

מאה וחמישים דולרים! הסכום אותו הייתי מרוויח אלמלא עמדתי בנסיון - הבזיקה בי פתאום מחשבה. כעת כבר לא התעקשתי. הודיתי לו על התשלום והתרגשתי עד דמעות. חשתי כאילו יד משמים ירדה והושיטה לי מתנה יקרה. זכיתי. התמורה המדויקת שניתנה עבור המצות היתה הוכחה ברורה שהלימוד היומימי הקבוע חשוב, מרוצה ומקובל לפניו כקרובן.

(האמנתי ואדברה, הובא בגיליון 'קבלת שבת')

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה ראשית מדי יום אצלך בחייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

"הבחור מנותק לחלוטין מהווי החיים הרוחני בשיבה, כולו שקוע בעולם הזה, בגשמיות מאוסה. במה ניתן לסייע לו?" - שאלו

מה שקרצוף יכול לחולל...

המאומצת - ניקתה את נשמתו מהגשמיות שאפפה אותה, והעניקה לו הילה רוחנית ושאיפות אמיתיות, עד שברבות השנים הפך לאחת מדמויות ההוד בקהל חסידי ליובאוויטש.

מתברר, כי נקיון הפסח - המאומץ, הפיזי, בו אנו מפרכים את ידינו בימים אלה שעות רבות, בו אנו עסוקים באינטנסיוויות שבועות אלו, הניקיון הזה מחולל מהפך עמוק בתוך הנפש. וכפי שגילה הרה"ק רבי פנחס מקאריץ ז"ע, שעבודות הניקיון והמירוק בערב פסח בחדרי הבית, הסידור מחדש, פינוי האשפה והחפצים המיותרים - כל אלו הם המובילים אותנו לניקיון והתחדשות בתוך הנפש שלנו.

הבה נחפש ונרדוף אחר כל הזדמנות להתאמץ לנקות ולטרוח בשפשוף - כי איננו מנקים רק את הלכלוך שעל הרצפות, אלא מחדשים את הנפש שלנו, מנקים את עצמנו, ומאפשרים לנו להתחבר לרגעים המרוממים של התחדשות כללית בחג הפסח! (פניני פרשת השבוע, הובא בגיליון 'דרישה וחקירה')

פעם, בשלהי חודש אדר, נכנסו רבני הישיבה אל הרה"ק הרשב"ב מליובאוויטש ז"ע, וביקשו את עצתו בענין בחור שהגיע זה לא מכבר לישיבה, אך אורחותיו ושיגו ושיחו - גשמיים ומרוחקים מהווי החיים בשיבה. 'הוא מנותק לחלוטין מהווי החיים הרוחני בשיבה, כולו שקוע בעולם הזה, בגשמיות מאוסה. במה ניתן לסייע לו?' - שאלו.

'במשך היום - שימלא את סדרי הלימוד במלואם', הורה הרבי, וכאן הוסיף הוראה מפתיעה: 'ואחר כך, מדי ערב, לאחר שעות הלימוד, שיקדיש את זמנו לעבוד קשה בנקיונות הפסח. שיתאמץ, שימר ק, שישפסף, שיקרצף. שיעבוד קשה בעמל נקיון הפסח, כי המאמץ הפיזי בנקיון הפסח - יש בו סגולה לנקות את הגוף מהגשמיות השולטת בו, ויעניק לו חיים רוחניים איכותיים!'

נפעמו הרבנים, אך עשו כמצות הרבי. הם הופתעו לגלות את השינוי הגדול שהתחולל בלבו של הבחור, כאשר עבודת הניקיון

שבת הגדול: אכלנו את החלות במרפסת ונכנסנו הביתה להמשך הסעודה - היכן נברך ברכת המזון?

צריך לחזור למקום הראשון שאכל שם פת כדי לברך שם ברכת המזון (וכן הורה הגר"נ קרליץ זצ"ל).

ואם לא יכול לראות המקום הראשון מהמקום השני, וא"כ הכל נחשב למקום אחד, כיון שהוא תחת גג אחד. ועצה טובה לכך, שלפני שגומר לאכול הפת, ישאיר חתיכה אחרונה של פת בתוך פיו, ויעבור למקום השני, ויבלע שם, דהרי עיקר שם אכילה הוא הבליעה ולא הלעיסה (וכמו שמצינו לענין שיעור כדי אכילת פרס, שמתחיל מזמן הבליעה הראשונה) והיות שבלע משהו, ואפילו פחות מכזית (וכמשנ"ב הנ"ל) במקום השני, יכול גם לברך שם ברכת המזון.

(הגאון רבי יהודה אריה הלוי דינר שליט"א, גיליון 'מים חיים')

שאלה: כשאוכלים פת במקום אחד, וממשיכים את הסעודה במקום אחר (כדי שלא יהא חמץ ליד כלי הפסח), האם אפשר לברך ברכת המזון במקום השני, או חייב דוקא לחזור למקום הראשון?

יסוד השאלה הוא, שכמו שמצינו לענין שיעור כדי שביעה, שגם שאר הדברים מצטרפים לפת לחיוב ברכת המזון מה"ת, שמא זה מספיק גם לענין לברך שם ברכת המזון.

תשובה: מסתימת השו"ע (ס' קפ"ד) שכתב שאם אכל פת במקום אחד ועבר למקום אחר, אם אוכל פת במקום השני מברך שם (ועי' משנ"ב ס"ק ט' שאפילו פת כל שהוא סגי), משמע שצריך דוקא אכילת פת שם ולא שאר דברים, וא"כ לכתחילה

האם מותר לכתוב בעיתון מאמרי שבה על אנשים?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר חפץ חיים

אסור לדבר עמו אודותיו. בביאורים ומוספים מפרטים מספר דוגמאות לכך: א) לדבר עם אומן אודות בני אומנותו, כתב בספר שמירת הלשון שאף כשאינו אומר עליו גנאי או שבח נכון מאד להיזהר מלדבר כלל. והוסיף, שאם מוכרח לדבר עמו אודותיו, יקצר את עמידתו עמו כדי שלא ייגרר לספר לשון הרע. ב) כתב הספר חסידים שאין לשבח עשיר בפני עשיר אחר; אכן לשבח ירא שמים בפני ירא שמים אחר מותר, מפני שהשומע שמח בדבר ואינו מתקנא בו אלא מוסיף חכמה ואומר אעשה כמעשיו.

אופן נוסף שבו אסור לשבח אדם משום אבק לשון הרע, אפילו שלא בפני שונאיו ואפילו אינו מרבה בשבחו - כותב ה'חפץ חיים' בסעיף ב': ברבים אסור לשבח אדם בכל גונו, כי "במסיבת אנשים רגיל להימצא שם מימינים ומשמאילים או מקנאים, ועל ידי שיזכיר שבחיו יבואו לספר בגנותו". בהגה"ה מוסיף ה'חפץ חיים', כי אם הוא משער שהשומעים לא יגנוהו, וכגון שאינם מכירים אותו, מותר, כל שאינו משבחו יותר מדי.

אמנם, אדם שכבר הוחזק ברבים ונודע לכשר וצדיק ולא נמצא בו רעה ואשמה, מותר לשבחו גם כשיש בין השומעים שונאים ומקנאים לו, כי לא יוכלו לגנותו, מאחר ואם יגנוהו ידעו הכל שפיהם דיבר שוא. אדרבה, מצוה גדולה היא לשבח צדיקים, וכפי שמביאים בביאורים ומוספים מדברי חז"ל בחשיבות הענין. לאור האמור, האם מותר לכתוב מאמרי שבח בעיתון על אנשים? והרי הקוראים עלולים לגנותם? בביאורים ומוספים מביאים, כי יש שכתב שהטעם שנוהגים היתר בדבר הוא, משום שלפעמים יש בכך טובה לאדם המדובר, או תועלת לציבור להעמיד הדברים על בוריים. ויש שכתב טעם אחר להיתר, כיון שהדרך שכל אדם קורא את הדברים בביתו ולא ברבים, ועל כל יחיד בפני עצמו אין חשש שיספר בגנותו. [ולמרות שבמאמרים מסוג זה מרבים בשבח, שדבר זה נאסר גם בפני יחיד, מכל מקום בזה לא שייך טעם האיסור שהוזכר לעיל, שהמספר עצמו יסיים בגנאי או שהשומע יאמר לו 'מדוע אתה מרבה בשבחו'].

היום מתחילים כלל ט' מהלכות לשון הרע, העוסק בדיני אבק לשון הרע. בגמרא נאמר שכולם נכשלים באבק לשון הרע, וביאר המסילת ישרים שמפני רוב דקותו של איסור זה אין בני אדם מכירים אותו. והוסיפה הגמרא שאין יום שאדם ניצל בו מאבק לשון הרע. אמנם לעיל בהקדמה כתב ה'חפץ חיים', שכוונת הגמרא שבסתמא אי אפשר להינצל, אבל מי שנותן לבו ורעיוניו לזה יכול להינצל [ביאורים ומוספים].

בסעיף א' נותן ה'חפץ חיים' דוגמאות לדיבורים האסורים משום אבק לשון הרע - כגון מי שאומר: "מי היה מאמין שפלוגי יהיה כמו שהוא עכשיו"; או: "אינני רוצה לספר מה היה..." וכיוצא בזה, שיש בזה רמז לגנות.

אופן נוסף של אבק לשון הרע הוא, אם מספר בשבחו של אדם בפני שונאיו, שבזה גורם להם שיספרו בגנותו. וכן אם מרבה לספר בשבחו, אסור אפילו שלא בפני שונאיו, משום שעל ידי זה רגיל בעצמו לגנותו לבסוף, ולומר - "חוץ ממדה רעה זו שיש בו..." או שהשומעים ישיבוהו: "למה אתה מרבה לספר בשבחו, והלא יש בו מדה רעה פלונית" וכו'.

ומהו הגדר של 'ריבוי שבח'? בביאורים ומוספים מביאים כי יש שכתב דהיינו כשלפי הנסיבות נראה הדבר כזר בעיני השומעים או בעיני המספר בעצמו, אבל שבח גדול שהולם את האיש ההוא בעיני השומעים ולא נראה בעיניהם כדבר מוזר, מותר.

ואף אם לא מרבה בשבחו, רק משבחו בכמה מעלות שיש בו ומדבריו ניתן להבין שהוא חסר בשאר המעלות שלא הוזכרו - התבאר ב'באר מים חיים' שאסור משום אבק לשון הרע. אכן, לומר על בחור שהוא לומד ארבע שעות ביום כשהוא אמור ללמוד יותר שעות כל יום - דעת הגר"נ קרליץ שאינו אבק לשון הרע אלא לשון הרע גמור.

בהגה"ה כותב ה'חפץ חיים' עוד, כי מהדוגמאות הנ"ל נלמד שהוא הדין לכל כיוצא בזה, אם רוצה לדבר עם אחד אודות מישהו, והוא משער שאין לבו שלם עמו ויבוא על ידי זה לגנותו,

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל? שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

שקלים דף ג

רק לאחר פטירתו של הגאון האדר"ת זצ"ל נחשף הסוד: מי שילם מכיסו הפרטי במשך ארבע שנים את כל צרכי העירוב בעיה"ק ירושלים?

צרכי הרבים

בעירוב, ואם לא אז יבטל, כי אין לי יכולת להמשיך העירוב משלי".
הגר"ש סלנט זצ"ל הופתע, ושאל היאך לא סיפר לו מזה כלום
עד עכשיו? והשיב רבי בן ציון ידלר, שזה היה התנאי ביניהם.
תיכף החליט הגר"ש סלנט להמשיך בעירוב, והיות כי היה
הסכם בין שתי הקהילות בירושלים, האשכנזים והספרדים,
שבכל הוצאות צרכי הקהילה ישתתפו חצי חצי, הלך הגר"ש
סלנט להראש"ל שהיה אז, הגאון ר' יעקב שאול אלישר, וסיפר
לו כל הענין וביקש ממנו להשתתף בחצי ההוצאות. מתחילה
הסכים הראש"ל והלך לו הגר"ש סלנט כנגמר הענין, אמנם
בצאתם מביתו שלח הראש"ל והודיע את הגר"ש סלנט, שהיות
והספרדים נוהגים ע"פ הב"י, ולדעתו אין לעשות עירוב, וממילא
לא ישתמשו הספרדים בעירוב, לכן אינו רוצה להשתתף בעירוב
וחוזר מהבטחתו לתמכו. בלית ברירה החליט הגר"ש סלנט
להחזיק העירוב מקהילת האשכנזים לבד.
[וראה עוד שם מה שהוסיף הגר"ש זצוקלה"ה לספר בעניין
זה].

(קב ונקי)

הגמרא בביצה (כט.) אומרת: "גזל ואינו יודע למי גזל, יעשה
בהם צרכי רבים - בורות שיחין ומערות". וכן פסק השו"ע (חור"מ
סי' שסו ס"ב): "הרועים והגבאים והמוכסים, תשובתן קשה מפני
שגזלו את הרבים ואין יודעים למי יחזרו, לפיכך יעשו בו צרכי
רבים, כגון בורות שיחין ומערות".
בשו"ת 'משנה הלכות' (חי"ג סי' סד) כתב, ששמע מפיו של
הגר"ש ז"א אויערבאך זצ"ל כשהיה אצלו בביקור, שאחר פטירת
הגאון האדר"ת זצלה"ה, רבה של ירושלים עיה"ק, בא הרב ר' בן
ציון ידלר זצ"ל לפני הגאון ר' שמואל סלנט זצ"ל ואמר לו, "ביום
בואו של האדר"ת לירושלים קרא אותי ואמר לי, 'היות כי הייתי רב
בחול, ואולי נהניתי ומעלתי ח"ו בממון ציבור שלא כהוגן, ומעלתי
בשליחותי, ונתחייבתי להשיב, והו"ל ח"ו בכלל גזל הרבים שאין
לו תקנה, אלא לעשות צרכי רבים וזיכוי לרבים, לכן אני מציע
לעשות עירוב בירושלים עיה"ק, ואקבל עלי כל הוצאות העירוב
כל ימי חיי'. והתנה עמי שלא לגלות הדבר לשום אדם בעודו הוא
חי, וכן עשה כל הארבע שנים שהיה חי בירושלים עיה"ק, ועכשיו
שנפטר הרב, עלי להודיע את הרב רבי שמואל, ואם ירצה ימשיך

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצלך במייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

מי שקשה לו לצום ביום ה'יארצייט' של אביו - האם יכול לבקש מאדם זר לעשות זאת במקומו?

ולדעת הרמ"א, גם 'בעלי ברית', דהיינו, אבי הבן, המוהל, והסנדק, אינם צמים את צום היארצייט; ואם ירצו בכך, יכולים לצום עד לאחר תפילת 'מנחה גדולה'.

וכמובן, את מנהגי הדלקת הנר ואמירת 'קדיש', יש לקיים תמיד ביום היארצייט; וכן ראוי להרבות בו בתורה ובמעשים טובים לעילוי נשמת אביו ואמו.

[שו"ע תקסח, ט, ומשנ"ב מה; ביאורים ומוספים דרשו, 52]

כפי שלמדנו, יש הנוהגים לצום ביום ה'יארצייט' של האב או האם. ומי שרוצה לקיים מנהג זה אך אינו יכול לצום בעצמו, יכול לבקש מאדם אחר שיצום עבור נשמת אביו או אמו.

ואם היארצייט חל בשבת, ביום טוב, או בראש חודש - לדעת השולחן ערוך, יש לצום למחרת; ולדעת הרמ"א, באופן זה, וכן כשהיארצייט חל בכל אחד מהימים שלא אומרים בהם 'תחנון', כגון ל"ג בעומר, לא צמים כלל.

באיזה תאריך יש לקיים את מנהגי ה'יארצייט' - של הפטירה או של הקבורה?

האבילות, וְיִחָסַר מִשְׁנֵים עֶשֶׂר חֻדְשֵׁי הָאֲבִילוֹת. אולם, אם הפטירה היתה בחודש אדר, והשנה הבאה מעוברת, והבן נוהג את מנהגי היארצייט בחודש אדר שני, (ראה תקציר לאתמול) - לכל הדעות יקיים את מנהגי היארצייט בתאריך של הפטירה, שהרי את שְׁנֵים עֶשֶׂר חֻדְשֵׁי הָאֲבִילוֹת השלים כבר בתאריך של הקבורה באדר ראשון.

[שו"ע תקסח, ח, ומשנ"ב מד; ביאורים ומוספים דרשו, 51-50; וראה קיצור דברי סופרים סז, הע' ה]

את מנהגי יום ה'יארצייט' שבכל שנה (ראה לעיל), יש לקיים בתאריך של הפטירה, ולא בתאריך של הקבורה, ואף אם הקבורה היתה מספר ימים לאחר הפטירה, ואף ביארצייט הראשון. ויש אומרים, שאם הקבורה היתה יומיים או יותר לאחר הפטירה, אזי בשנה הראשונה יש לקיים את מנהגי היארצייט בתאריך של הקבורה, כיון שמנהגי האבילות של שְׁנֵים עֶשֶׂר חֻדְשֵׁי נמשכים עד לתאריך זה, ואילו ינהגו את מנהגי היארצייט בתאריך של הפטירה, עלולים האבלים להפסיק בו את מנהגי

מי שנדר לנסוע לכותל המערבי ולאחר מכן נסע לשם תמורת שכר - האם קיים את נדרו?

שבחר לשם כך, חלה אחת מתעניות הציבור, שבהן חובה עליו להתענות גם ללא הנדר - יום תענית הציבור נכלל במספר ארבעים הימים, ויוצא ידי חובת נדרו. אולם, אם בתוך ימים אלו חל תאריך מסוים שהוא עצמו נדר לצום בו (בנדר נפרד) - אין אותו היום נכלל במספר ארבעים הימים, אלא אם התכוון לכך מראש.

[שו"ע תקסח, י-יא, ומשנ"ב מט]

הנודר לעשות מעשה מסוים, ולאחר מכן שכרוהו לעשותו, נחשבת העשייה כקיום הנדר, למרות שסיבת העשייה היתה גם מחמת השכירות, ולא רק מחמת הנדר. ולדוגמה - אדם שנדר לנסוע להתפלל בכותל המערבי בירושלים, ולאחר מכן ביקש ממנו חבירו שיסע לשם ויתפלל עבורו וישלם לו את דמי טיירתו, בניסיעתו עבור חבירו הוא מקיים את נדרו. ובדומה לכך, הנודר לצום ארבעים יום רצופים, ובתוך הימים

* בגמרא נזכר מספר פעמים המנהג לצום ביום ה'יארצייט' של האב. ואם כי אין זו חובה, אבל - כפי שכתבו הראשונים והרמ"א - מצוה לקיים מנהג זה; וכך גם לגבי יום היארצייט של האם.
* מי שאביו נפטר בחודש אדר בשנה רגילה - יש אומרים שבשנה מעוברת יצום באדר שני, ויש אומרים שיצום באדר ראשון, ויש אומרים שיצום בשניהם.
* בדורות האחרונים נהגו רבים שלא לצום ביום היארצייט של האב והאם. ואף גדולי ישראל הקלו בדבר. ויש שנהגו לסיים בו מסכת, ונמנעו מלאכול בו מאכלי בשר.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

האם מותר להעביד בחול המועד שכירים המקבלים משכורת חודשית?

מכריח אותם לעבוד, הריהו גוזל מהעובדים ימי חופשה שמגיעים להם על פי הדין; וגם עובר על איסור 'לפני עוור לא תתן מכשול', בכך שמכשיל אותם בחילול המועד.
ויש שהורה, כי למרות שמעיקר הדין ניתן להחשיב זאת כדבר האבד', אין להקל בכך במקום או בזמן שבהם רבים מקילים ראש בדיני חול המועד.

[ביאורים ומוספים דרשו תקלט, 14]

מעביד המשלם לעובדיו משכורת חודשית, וכשאנים עובדים בחול המועד נמצא שהוא משלם לחינם על ימים אלו - לדעת אחרונים רבים, הפסד זה נחשב כ'דבר האבד', ומותר לו להעבידם בחול המועד, על פי הוראת חכם.
ויש אומרים, שמאחר וימים אלו ידועים מראש, הרי הם נחשבים כימי חופשה שמשכורתם ניתנת ללא תמורה, ועל המעביד לקחתם בחשבון בשעה שקובע את שכר העובדים. ולדעה זו, אסור לעובדים לעבוד בחול המועד, ואם המעביד

הלוח היומי

י"א בניסן | רבינו משה ב"ר נחמן זצ"ל, הרמב"ן, מגירונדה

כ"ט
ח'דושי הרמב"ן
לרבינו משה ב"ר נחמן ז"ל
חלק ראשון
ע"ס סדרי
מועד ונשים
צא לאור בהוצאת התקנים
ע"י חברת "אור עולם" במרתף להוציא לאור תורתן של ראשונים
עתיקים וחדשים יחד

יארצייט:

ה"ל: רבינו משה ב"ר נחמן זצ"ל, הרמב"ן, מגירונדה.
ש"צ: ר' ישעיה ב"ר אברהם הלוי הורביץ זצ"ל, השל"ה הקדוש, ב' שני לוחות הברית.
תקצ"ט: ר' שלמה זלמן ב"ר יצחק ליפשיץ זצ"ל, אב"ד וארשא וב' חמדת שלמה.
תרל"ה: ר' בצלאל ב"ר ישראל משה הכהן זצ"ל, מוילנא, ב' ראשית ביכורים ומראה כהן.
תשס"ט: ר' אלחנן יוסף ב"ר שמואל הערצמאן זצ"ל, מחשובי תלמידי ישי' מיר, ב' נס ההצלה ועוד.
תש"ע: ר' ישראל אליהו ב"ר אלכסנדר זיסקינד ויינטרוב זצ"ל, ב' פתחי שערים, נפש אליהו ועוד.

מה עושים כשנופלת תענית יארציט בשבת? | האם יש עניין להתענות ביום שמת בו רבו המובהק? | ומה הדין במקרה שחלה תענית חובה בתוך הימים שקיבל על עצמו לצום?

תמצית שיעור במשנ"ב על סדר 'הדף היומי בהלכה', יום רביעי י"א בניסן תשפ"א: סימן תקס"ח סעיפים ט' - י"ב

תענית חובה בתוך הימים שקיבל על עצמו לצום

אדם שנדר לצום כמה ימים רצופים אחד אחרי השני, ובאותם ימים אירע תענית חובה שגם כך הוא צריך לצום אותה, הדין הוא, שאותה תענית עולה לו למניין הימים שהוא התחייב לצום בהם, וכל זה אמור דווקא בתענית חובה שהיא לא על ידי נדר, אבל אם אדם נדר שתי נדרים על תעניות, נדר אחד על שני וחמישי, ונדר אחד על צום של ארבעים יום, הנדר על שני וחמישי לא עולה לו לחשבון של הארבעים ימים, משום שיש כאן שתי נדרים שונים, אבל אדם שנדר על ארבעים יום מסוימים, אז ודאי שאפילו אם היה בהם כמה תעניות, זה עולה לו, ואפילו תענית שהוא קיבל על עצמו בתורת נדר, עולה לו לחשבון.

תענית יארציט בתוך תענית של י' ימי תשובה

אדם שרגיל להתענות בעשרת ימי תשובה, ואירע יום שמת בו אביו בין ראש השנה ליום הכיפורים, אינו צריך להוסיף ולהתענות חמשה ימים לפני ראש השנה כדי להשלים את אותו יום של תענית, וזה בדיוק כמו צום גדליה ויום הכיפורים שהם חובה, ובכל זאת הם עולים בתוך העשרה ימים, ואם יום שמת בו אביו הוא לפני ראש השנה בימי הסליחות, צריך להתענות ד' ימים חוץ מהיום ההוא, כיוון שבאותו יום הוא גם ככה צריך לצום.

הנהגת האדם ביום התענית

אדם השרוי בתענית, בין אם מתענה על צרתו או על חלומו, ובין אם היה מתענה עם הציבור על הצרות, לא ינהג עינוגים בעצמו, ולא יקל ראשו ולא יהיה שמח וטוב לב, אלא דואג ואונן, כעניין שנאמר 'מה יתאונן אדם חי', וישמור את עצמו מן הכעס, ואם יש לו משא ומתן, יעשה אותו באמונה ובנחת ביותר, כדי שלא יבוא לכלל כעס.

תענית יארציט בשבת ובימים שאין בהם תחנון

כותב השולחן ערוך, אדם שיצא לו יום מיתת אביו בשבת או בראש חודש, לא יתענה באותו יום, אלא ידחה את התענית למחר, אבל הרמ"א פוסק, שלא נוהגים לדחות את התענית למחר, אלא באופן כזה לא מתענים בכלל, ומוסיף המשנה ברורה, שידליק נר ויאמר קדיש באותו היום, וכן יארציט שחל בשאר ימים שלא אומרים בהם תחנון, הדין הוא, שלא דוחים את התענית של היארציט למחרת, אלא לא מתענים בכלל.

תענית ביום שמת בו רבו המובהק

טוב שאדם יתענה ביום שמת בו רבו מובהק, כיוון שחייב בכבודו של רבו מובהק, יותר מכבוד אביו.

שכח לקיים נדרו ללכת לקברי צדיקים

אדם שנדר ללכת לקברי צדיקים שבמקום מסוים, והתעכב הרבה ימים, ואחר כך קרה שהזכירו לו ללכת לשם, מקיים את נדרו בהליכה זו, והחידוש בזה הוא משום שהיינו חושבים לומר, שבזה שהוא הולך עכשיו לאותם קברי צדיקים, הוא לא מקיים את נדרו, כיוון שהוא הולך בגלל שהזכירו לו ללכת לשם, והוא לא הולך מרצונו לשם, על זה מחדש השולחן ערוך, שלא, ומכיוון שהנדר שלו היה רק ללכת לאותם קברי צדיקים, הוא קיים את הדבר, ובאמת אם נדר להוציא כסף מכיסו לצורך הליכה זו, אז באופן שהזכירו לו ללכת למקום פלוני, הוא לא קיים את הנדר, משום שהוא לא הוציא כסף לטרוח על ההליכה הזאת, אבל בענייננו, אם הוא לא נדר להוציא כסף לצורך ההליכה, אלא הוא רק נדר ללכת למקום פלוני, אף על פי שהזכירו לו ללכת לשם, הוא יוצא ידי חובתו.

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

יארצייט הגאון רבי ישעיה ב"ר אברהם הורביץ השל"ה הק' בעל ה"שני לוחות הברית"

קדושת ליל הסדר

קדושת לילה זו (ליל הסדר) וכל הדינים הנוהגים בה היא קדושה רבה מאוד.

על כן ראוי לאדם להיות נזהר שלא ידבר בלילה זו שום שיחה משיחת חולין ויזהיר לבני ביתו על זה, ולא יהיו נפרדים מדבקות השי"ת, רק יתעסקו במצוות הלילה ובסיפור ניסי מצרים ולפרסם לבני ביתו. (השל"ה מסכת פסחים נר מצוה ד"ה לז)

נשתדל בליל הסדר, שקדושתו גדולה מאוד, להמנע מדיבורי חולין ולעסוק רק בסיפור ניסי יציאת מצרים

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

לתשומת לבכם: התמונות המוצגות כאן יש עליהם זכויות יוצרים ואין להשתמש בכל שימוש שהוא ללא היתר בכתב

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות בכל נושא: dirshu@dirshu.co.il